

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 13.

Tetemre hívás.

Tátongó üresség kétemeletes palota közepén, szétszórt törmelékek, összetört állványok, közben katonai kordon, a kordonon kívül komor arccal járó tömeg... ez ma Nagyvárad egyik legforgalmasabb utcájának a képe.

Megállt az utca vérkeringése, a mint megállt ma is az ember szíve verése a rettenetes esemény gondolatára.

Fekete lobogó leng a városháza tornyán, temetünk, gyászolunk mindannyian. Tizenhárom derék, becsületes felebarátunk koporsója mintha valamennyiünk lelkét megkapná a maga gyászos tragédiájával.

Temetünk, gyászolunk.

Nagyvárad közönségének általános érzését juttatta kifejezésre a tanács, mikor a tizenhárom koporsóra ráborítja a városnak gyászfátyolos lobogóját. A város halottjai legyenek azok, a kiket a város egész polgárságának könnyei kísérnek utolsó útjokra. A halállal szemben megszűnik minden különbség, leomlik minden válaszfal. Temetünk, gyászolunk mindannyian.

A borzalmas esemény komor, ünnepléses befejezése a mai gyászmenet. A ki ott lesz, meg fogja emlegetni egész életén keresztül azt a borongó őszi napot, mikor egyszerre tizenhárom testvérünk koporsójára hull alá dübörögve a mindnyájunkat ölébe váró anyaföld.

Hanem ez a temetés ne zárjon le mást, mint a tizenhárom koporsót. Övék a béke, a nyugalom, miénk az élet, a tanulság, az igazság.

Az élet, a tanulság, az igazság pedig fölemeli a szavát és tetemre hív.

Nem a bűnhődést követeli első sorban. Való igaz, hogy ha a legkisebb gondatlanság szerepel a borzalmas tragédia okai közt, arra a gondatlanságra egész sulyával kell lecsapnia a megtorlásnak. Még kérlelhettebb legyen a a büntető Justitia karja, ha önző hasonlóság, bűnös kapzsiság, telhetetlen birtvágy temette a gögös palota romjai alá tizenhárom boldogtalan munkástestvérünk összeroncsolt tetemét. De ez napok és hetek lelkiismeretes, komoly, nehéz munkája után lesz csak eldöntendő. A jelen

a részvétel, a tettekben nyilvánuló felebaráti szeretetét.

Nagyvárad püspöke a legékebben szóló felhívással: cselekedettel, példadással fordult a társadalomhoz. Segítsünk azokon, a kiket legborzasztóbban sújtott a csapás: az áldozatok családtagjain!

A koporsóban béke, megnyugvás van: a halál békéje. De a kik könnyezve körülállják azokat a koporsókat, a síró férj, feleség, gyermek, testvér, szülő: azokat kell felkeresnie a szeretetnek, a testvériségnek. Azokat egyfelől a fájdalom sújtja, másfelől a nyomor. Könnyek peregnék és fenyegetve közeledik az éhség.

A könnyeket letörölhetjük. Kötelességünk is az isteni Mester példájára a szomorkodókat vigasztalni. Egy vigasz van: a részvét. Részvéttel áll oda a gyászolók sorába egész Nagyvárad s amennyiben a fájó szívnek enyhületet hoz, ha fájdalomban más szívek őszintén osztoznak: ezt az enyhületet egy város polgársága igyekszik ma megadni a mélyen sújtottaknak.

Azután siessünk Nagyvárad fenkölt lelkü püspökének példáját követni. A kiket lesújtott a vétkes könnyelműség, a bűnös haszonlesés vagy a borzalmas véletlen — ki merné ma eldönteni, melyik? — azokat emelje föl a testvéri szeretet. Adjon, ki mennyit adhat. Az örök Bíró előtt egy értéke van a gazdag aranyának s a szegény munkás ember fillérjének, ha igaz szívvvel adatott. Tizenhárom magyar család nyomoráról van szó, tizenhárom magyar családot kell fölemelnünk a porból, a kétségbeesésből.

Ne legyen ma még szava másnak, mint csak a részvétnek, az irgalomnak, a krisztusi felebaráti szeretetnek. Ma csak a könnyeket lássuk, ma csak azokat siessünk letörölni Isten nevében. Ma csak temetünk, gyászolunk s az elesetteket emeljük szívünkre. *

Tizenhárom koporsó.

A tegnapi történet megdöbbentő szerencsétlenségnek gyászos hatása alatt van még mindig a közönség. Nincs hely, ahol két ember összekerül, hogy ne tárgyalják a rémséges katasztrófát. A városban ugyszólván mindenütt újabb és újabb eseteket tudnak, melyeknek valódiságáról természetesen nem tud senki biztosat. Ezek a rémhírek, melyek

csak jobban izgatják a hangulatot. Mélységes gyász ül az egész város felett. Mindenki úgy érzi, hogy gyászolnia kell.

A tegnapi napon történelekről adjuk a következőket.

Reggel az épületnél.

A katasztrófa színhelyén katonák állanak sorfalat s csak a baloldali járdát engedik szabadon. Még alig pitymallik a nép hullámszik az utcákon s tömött sorokban vonul a szerencsétlenség színhelye elé, hol csendes menetelésben halad el s az épületet nézi.

Az épületen a legveszedelmesebb helyen, a tegnap lehuzott fal romcsán két kőműves bámulatos hidegvérrel dolgozik. Szabad kézzel kaparják a téglákat a vakolatból és dobálják az ut közepére. Ez alatt nem mert senki sem az épületbe hatolni, mert mindig lehet félni, hogy az éjjeli nagy eső következtében alámosott falak beomlanak és agyonütik a bent levőket.

Az utcán lévők biztos távolságból remegve nézték a két ember vakmerő munkáját, mely egy félóra alatt befejeződött. A tegnapi rom az utca közepén fekszik megnövekedve. Bent az épület maga úgy néz ki a pince felett, mint egy torony, melynek nincs teteje. A falak hatalmas gerendákkal vannak alátámasztva, nehogy a bent dolgozókat veszély fenyegetse.

Az utolsó hullá.

Tegnapelőtt este az előrehaladott idő miatt kénytelenek voltak beszüntetni az épületben a munkát. Akkor a táklya lény mellett a romokból egy megmeredt kéz látszott ki, a testnek kiszabadítása azonban lehetetlen volt.

Tegnap reggel mikor be mentek a rom közé, először is a hullát igyekeztek kiszabadítani. Gyorsan ment a munka. Félnyolc órakor a hullá teljesen látszott. Hatalmas malteres ládában feküdt, melybe a felülről lezuhant tömeg buktatta bele a szerencsétlen embert. A malter a sok törmelékkel volt össze keverve úgy, hogy sűrű tömeget képezett. Ebből emelték ki a hullát, melyre azonnal ráösmertek. Papp Mihály malter készítő munkás volt a szerencsétlen ember. Az arcát teljesen összeégette a malter. — Ruhája csupa fehér volt a maltertől. Ha a berogyott épület részek nem ölték volna meg Pappot, a mész oly sulyos égési sebeket ejtett rajta, hogy azok következtében is meghalt volna. A hullát kiemelték a romok közül és kiszállították a hullá házba, hol már kilenc társa feküdt.

Van-e még több áldozat?

A rendőrség karöltve a munkásokkal a tegnapi nap folyamán utána nézett a munkások listájának és összehasonlításokat tett. Megállapították aztán, hogy több áldozat nincs.

Megnyílt! Tátray Gusztáv — rövidáru és kézimunka üzlete

vásznat, valódi Scroll sifont, fehérneműt, divatkelméket és selymeket. melynek előnyös összekötteté-eim folytán jutányos szabott árak mellett lesznek eladva. (Főutca Orsolyák temploma mellett.)

Kérem a nagyérdemű közönséget szükségleteit nálam beszerezni, hol mindennemű rövidáruk, szabók llékek és kézimunka hozzávalók, diszek feltűnő olcsó árakban lesznek elárusítva; azonkívül raktáron tartok A nagyérdemű közönség pártfogását kéri Tátray Gusztáv.

Végleges megállapításnak tekinthető, hogy a szerencsétlenség következtében meghalt tizenhárom ember és megsebesült kettő. A sebesültek a kórházi orvosok véleménye szerint fel fognak gyógyulni. A szerencsétlen Nyakacska János még a tegnapi éjszaka meghalt. Hulláját a kórházi hullaházba szállították, hol másik két társa feküdt már.

A szakértők.

Tegnap reggel fél kilenc órákor megjelentek a hatóság közegei és a szakértők, hogy megtartsák a helyszíni szemlét, melynek alapján megállapítható a szerencsétlenség okát. Megjelentek a helyszínen Debreczeni József, dr. Virágh Béla, Gerő Armin, Sztarill Ferenc, ifj. Rimanóczy Kálmán, Rendes Vilmos mint szakértők, továbbá Kőszeghy József és Csordacsics Ferenc. A szakértők a helyszíni szemle alkalmával oda nyilatkoztak, hogy még nincs olyan helyzetben az épület, hogy ott alapos vizsgálatot tarthatnának, melynek alapján a valódi okot megállapítani lehetne, azért elhatározták, hogy később tartják meg a szemlét és akkor fognak véleményt mondani.

Szász Róbert kihallgatása.

Szász Róbert építész mérnököt, kit leginkább okolnak a szerencsétlenség miatt, tegnap éjjel a rendőrség kihallgatta. Kihallgatása alatt Szász izgatott volt, azonban a szerencsétlenség okának előidézésében nem tartja magát bűnösnek. Tegnap délelőtt Szász védelmét dr. Várady Zsigmond és dr. Várnay Henrik ügyvédek elválták és a délelőtti kihallgatáson jelentkeztek.

Az előzetes vizsgálatot tekintettel az ügy nagy fontosságára nem a rendőrség vezeti most már, hanem dr. Virágh Béla királyi ügyész, aki tegnap délelőtt Gerő Armin, dr. Váry Albert társaságában tartotta meg Szász kihallgatását. A kihallgatás alatt nem volt senkinek sem szabad a kihallgatási szobában tartózkodni. Kihallgatás után titkos tanácskozás volt a fölött, hogy Szászt letartóztassák-e vagy pedig szabadlábra helyezték. Virágh ellene

volt a letartóztatásnak, mivel az érdemleges szakértői szemle még nem volt megtartva. Addig pedig nincs megállapítva az, hogy kit terhel a felelősség. Gerő Armin a nyomozati eljárás érdekében szükségesnek tartja Szász letartóztatását. Délután fél két órákor hirdették ki Szász előtt az ítéletet, mely szerint öt előzetes letartóztatásba helyezik.

Miniszeri kiküldött.

Az óriási szerencsétlenségre Budapestről miniszeri kiküldött érkezett tegnap Nagyváradra. A kiküldött Vadas Béla iparfelügyelő, aki tegnap a déli vonattal érkezett meg és a helyszínén Pozsonyi László iparfelügyelővel együtt jelent meg, azonban nem tarthattak még rendszeres szemlét, mert a romok eltakarításával még nem készültek el. A fővárosi iparfelügyelő jelenleg itt tartózkodik Nagyváradon és ő is részt fog venni a szakértők szemlélén. Vadas Béla részletesen fog referálni a szerencsétlenségről a kormánynak.

A munkások e heti keresete.

Az építkezésnél a szerencsétlenség után nyomban megakadt a munka. A munkások elszédtek s szünetelt az egész épületben minden szakmabeli munkás. Tegnap Breider Armin kijelentette, hogy mindazok a munkások, kik az épületen dolgoztak ha az ő irodájában jelentkeznek e heti bérüket ki fogja fizetni nekik.

A hullaházban.

A temető hullaházában tekvő tíz halott tegnap egész nap vándorolt a nép. A halottak hozzátartozói a nap legnagyobb részét kint töltötték a temetőben. Szívet tépő jelenetek játszódtak le a borzalmas helyen. A családtagok zokogása, jajveszékése a mozdulatlan szinte felismerhetetlenségig eltörzült tekvő hullák riasztóvá tették a hullaházat. Délután a siralmas házban megjelent Debreczeni József vizsgálóbíró, dr. Váry Albert, dr. Virágh Béla, Zilahy Antal és a hatósági orvosok, hogy megtartsák a hullaszemlét. A szemle délután fél három órákor vette kezdetét. A hatóság nem tartotta szükségesnek a hullák felboncolását,

csupán a halál okának megállapítását és a személyazonosság megállapítását, melyet a munkások segítségével foganatosítottak.

A város részvéte.

A keddi borzalmas szerencsétlenség foglalkoztatta tegnap a városi tanácsot.

A tanács tagjai mint rendesen, összegyűltek az ügyek elintézésére. Mielőtt azonban megkezdtek volna a tárgyalást, Rimler Károly polgármester, mint elnök, szólalt fel. Kötelességének tartja az ügyek elintézése előtt, hogy megemlékezzék arról a borzalmas szerencsétlenségről, amely kedden a Breiderháznál előfordult s amely méltán izgatottságban tartja a város közönségét. A szerencsétlenség oly nagy szabású, hogy az egész város közönségét érinti s nem csak a munkásoknak, de az egész városnak gyásza.

Ezután könnyező szemekkel indítványozta: fejezze ki a városi tanács jegyzőkönyvileg részvétét;

a szerencsétlen áldozatokat a város halottainak tekintsék;

a halottakat a város temettesse el tisztességesen és pedig ha az áldozatok családjai belenyugszanak, közös sirba, amelyet díjtalanul bocsát rendelkezésre a városi tanács;

a gyász külső kifejezését a városházára tüzzék ki a gyászlobogót.

A polgármester indítványait minden hozzájárulás nélkül, egyhangulag elfogadta a tanács.

Tóth Márton alügyész indítványozta ezután, hogy a gyász kifejezését a városi tanács ne tárgyaljon semmi más ügyet s tanácskozását halassa más alkalomra.

A tanács az indítványt elfogadta s ezzel a tanácsülés végett ért.

A temetés.

A 13 szerencsétlen áldozat temetése ma csütörtök délután 2 órákor lesz és pedig első sorban a kórházban nyugvó három halott te-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A BOSSZU.

Egy ember így szól:

— Arra le a part mentén; amott, túl a sziklákon egy gyalogut van; amoda meg egy nagy kert, előtte egy kis fehér ház . . . Az az! Roquescargue, a más vidékről való pásztor, bölintott a fejével s nagy léptekkel indult tovább. Ha az ember gondban van, nem kell több utitárs. Végiggondolt multján.

A buza sárgált s a szőlő elevenen zöldelt körülötte. Minden derült volt, csak ő volt komor. Két éve, hogy a városból, már mint meglett ember, nehéz munka és hosszú sanyargás után végre hazakerült. Ujra felépítette házát; vásárolt öreg anyjának egy arany láncot s egy pompás olvasót, ez mind tekintélyt és bámulatót keltett akkor. Sokat beszéltek pénzes táskájáról s a fiatal leányok is érdeklődtek iránta.

Ő csak egyet vágyott látni: Maria Sarlabret, egy öreg fumeli kohómunkás leányát. Mikor legközelebb látta, az ő anyjának segített; rendezte a nagymosáshoz a szennyest. Ez a nap örökre megmaradt a fejében; az az elfogyhatatlan

mosoly s az a nyájas pirulás. És addig, addig merengett, míg anyja rá nem kiáltott:

— Ej no! kis fiam, te ma fel sem ébredsz?

Egy nap ám a deres haju »kis fiu« ahelyett, hogy munka után ment volna, vasutra ült. Fumelbe rándult és bekopogott a Salabra apó kapuján.

Az öreg otthon volt, a rheumája miatt. A szobája kicsi volt, hideg, a kandallóban tűz sem volt s rongyos ruhába öltözve ült a széken. Ez a nyomoruság bátorságot adott Roquescarguenak.

Elmondta, hogy szereti Mariet. Nagyon. És beszélt valamit az aranyairól is. Az öreg Salabre helyeslőleg lógatta a fejét, de azért így szólt:

— Pajtás, nincs senki, aki jobban hozzá való volna, mint te. Becsületes ember őszinte; mit takargassam, amit meg kell mondani. Nekem jó volnál, de a lánynak máson akadt meg a szeme . . . Jean Estivelen, Montagueból . . . Ismered . . . Egyre-másra jön, együtt táncolnak a bucsun . . . De szegény az istenadta és a koldusnak nem is kéne asszony . . . Hanem persze Marienak nincs esze. Hej! . . . Jobb, ha nem is jársz utána.

Roquescargue reménykedett, hogy a leány

nem ilyen habókos, mint az öreg. Egy husz esztendő leány már nem bomlik a legelső suhanc után, akit meglát. Az már gondol az életre is.

Megvárta, míg hazajött. Elmondta neki a szándékát. Csendesen belejött a beszédbe. Szólt hizelegve, gyöngéden; s ígért gyűrűket, szép ruhát, mulatságot, könnyű életet. Mindent, ami csak tetszik a leányoknak.

És Marie hallgatott és azt mondta rá, amit száz leány is mondott volna az ő helyében. Beleegyezett.

Az esküvőt nagy hűhóval csinálták. A menyasszony arca nagyon csinos volt, a vőlegény nyájasan vidám. Három nap, három éjjel táncoltak egyfolytában. Egy hónap mulva a régi helyen keresett munkát a fiatal férj s pásztor lett a falujában.

A fiatal házasság sorsa hamar rosszra fordult. Nemsokára hiába volt az ékszer, elmúlt a jókedv, szomorú fátyol borult a Marie világára. A férj szaporította az ajándékot, a gyöngédséget, de hiába.

Roquescargue elkeseredett; az asszonyka szóval állította, hogy semmi baja, de a férj fölfedezte, hogy Jean Estivel otthagya a régi helyét s a közelbe költözött. Az ember féltékeny

BARTA IMRE

229

szobafestő és mázoló

NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-utca 29.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség b. tudomására adni, hogy — szobafestő és mázoló műhelyemet —

a mai kor igényeinek megfelelően berendezve megnyitottam. Elvállalok minden e szakba vágó festő munkálatokat; gyors, pontos és a legújabb nyosabb kivitelben eszközök. A n. é. közönség becses pártfogását kérve maradok tisztelettel: **BARTA IMRE** szobafestő és mázoló.

metése a kórház előtti téren lesz s ezután a gyászmenet kivonul az olasz nagy temetőbe, ahol a hulla házban fekvő többi 10 halottat temetik.

A temetést a város rendezeti a Weislovits-céggel.

A nagyváradi szociálista munkás szervezetek nagy előkészületeket tettek a temetésre. Kérésükre leérkezik ma *Bokányi Dezső*, azonkívül az építő szakszervezet is küld képviselőt.

A temetésen az összes munkások jelen lesznek s így ma délután az egész városban szünetelni fog a munka. A munkások a temetés után a különböző szakszervezetekbe gyűlnek össze, a továbbiak megbeszélésére.

A munkások egy közös koszorút helyeznek a ravatalra, azonkívül a kőműves munkások *Jónás János* szaktársuk koporsójára külön koszorút tesznek. A többi szakmák, valamint a budapestiek is szintén tesznek koszorukat a koporsóra.

Adományok az áldozatok családjainak.

A szerencsétlenül véget ért áldozatok családjainak felsegélyezésére a polgármester kezéhez már eddig is tekintélyes összeg folyt be s a város közönsége körében megindult az akció, hogy akik támasz nélkül maradtak a katasztrófa folytán, felsegítenek.

Tegnap estig a következő adományok folytak be a polgármesterhez:

Dr Szmeccsányi Pál püspök	2000 K
A jogakadémia tanári kara	50 >
A szabadkőműves páholy	100 >
A Nagyváradi Takarékpénztár	200 >
Az izraelita nőegylet	200 >
Glac Antal főispán	50 >
Özv. Harrach Józsefné	20 >
Dr Mártonffy Marcell gyűjtése	14 > 10 f.
Dr Radu Demeter püspök	400 >
	3034 K 10 f.

A munkások szintén hozzá akarnak járulni a szerencsétlenül felsegélyezéséhez és pedig akként, hogy az összes munkások egy

napi vagy fél napi keresetüket szándékoznak felajánlani. Megállapodásra azonban az adomány mérvére nézve még nem jutottak.

Adományokat szerkesztőségünk is elfogad s felkérjük olvasóinkat, hogy az emberbaráti célra adakozni sziveskedjenek, hogy ezáltal a borzasztó véget ért szerencsétlenek hozzátartozóinak kétségbeejtő helyzetét némileg enyhítsék.

Utolsó értesülés.

Este 10 óraker értesültünk, hogy a rendőrségen előzetes letartóztatásban vannak Szász Róbert mérnök, Lipcsey József művezető és Koztin pallér. Holnap reggel adja őket át a rendőrség a kir. ügyészségnek. Az agnoszkálás tegnap délután történt és egynek kivételével az összes áldozatokat felismerték. Egy áldozat személyazonosságát megállapítani nem sikerült, mert a meghallgatott tanúk eltérőleg vallottak. Ezért ennek a személyazonossága megállapítása végett holnap reggel új tanukkal, újabb hullaszemlélet tart a hatóság. Megállapították, hogy az áldozatok nagyobb része zuzódásoktól nyert sérülésükbe haltak bele, nehánynál azonban a fulladás volt a halál oka. A temetés délután 2 óraker lesz a biharmegyei közközháztól.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 13.

Náday Lajos elnök 10 óraker nyitja meg az ülést. Az elnöki előterjesztések után rátérnek az autonóm vámtarifa folytatolagos tárgyalására.

*Grahovác*s Mirkó horvátul beszél s a politikai helyzettel foglalkozik.

Elnök figyelmezteti szónokot, hogy maradjon a tárgynál. (Lárma a horvátok sorában.)

*Grahovác*s Mirkó tovább beszél horvátul

s az elnök ismételt figyelmeztetése dacára is folyton eltér a tárgytól.

Elnök: Miután *Grahovác*s képviselő többszöri figyelmeztetésem dacára is most Dalmácia visszacsatolásáról beszél — tőle a szót megvonom.

Helyeslés a baloldaltól, óriási zaj a horvátok padjain. *Grahovác*s kipirulva veri a padot. Elnök folyton csönget. A magyar képviselők a horvátok felé tódulnak. *Grahovác*s leültetésére a horvátok féktelen zajba törtek ki.

— Ez a szólásszabadság?

— Ha nem engednek bennünket beszélni, nem védhetjük meg hazánk érdekeit. Kiabáltak a horvátok.

A magyar képviselők erélyesen tiltakoztak ez ellen a műfelháborodás ellen. A lárma töltön-nőt és már attól lehetett tartani, hogy komolyabb következményű jelenetek fognak történni. A magyar képviselők fenyegetőzve tódultak a horvátok felé. A horvátok szintén támadó állásba helyezkedtek és még jobban lármáztak.

— Így lehet velünk lenni. Majd beszélünk mi még másképp is.

Elnök az ülést feltüggeszti.

Szünet után

Muacsevics Vazul emelkedik szólásra s horvátul beszél a horvátországi regimről.

Elnök: Konstatálja, hogy a szónok eltér a tárgytól s figyelmezteti, hogy neki kötelessége a házszabályok szerint eljárni s ha nem tartja magát szigoruan a tárgyhoz, ismételt figyelmeztetés esetén megvonja tőle a szót. (Kiáltások a horvátok padjain).

Muacsevics Vazul: Dalmácia visszacsatolásáról beszél.

Elnök: Másodszor figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál.

Muacsevics Vazul: A választói jogról beszél.

Elnök: (Csönget). Konstatálom, hogy a horvát képviselő urak nem respektálják az el-

lett s ha felesége házon kívül töltött pár órát, zaklatta, kérdezte, erőszakoskodott. Az asszony hetikén gunyolódott s a pörpatvar egyre tartott. Az öreg mama könnyű sirta egész testét.

Végre egy este, mikor az asszony nagyon későn jött haza, a csordás-bojtár előtt, aki ott ácsorgott és vihogott, nagyon brutálisan bánt el vele.

Marie hazafutott apjához. Követelte, hogy váljanak el. De Roquesargue, haragja multán, nem akart lemondani róla.

Elválás? Mi az? Mire a sok tárgyalás, ügyvéd és más pénzpusztító dolog? Két személy dolga ez, amit az Isten előtt elég ha elintéznek. De ő akarta a feleségét. Érte ment az öreg Sarlabrehoz, hogy jussát követelje.

De az öreg minden várakozás ellenére, szigoruan támádt rá:

— Előre megmondtam, hogy nem lesz a feleséged. Nem hallgattál rám . . . A leányom nem feleséged. Takarodj, csendőrt hívok.

Oh, a vén gaz! Be megérdemelné, hogy megkapja a magáét, amugy istenigazában.

De nem volt segítség. Hazament s élt tovább özvegyi szívével. Nemsokára még jobban

árván maradt. Anyja, az öreg Cadette, meghalt s Roquesargue, ha este hazajött a mezőről, ködös szemmel képzelte egy szőke kis libegő ruhájú teremest a ház tornácára.

Egyszer csak egy barátja azt hozta hírül, hogy látta Mariet, férjhez ment Jean Estivelhez, Saint-Silvestre mellett laknak, a Lot partján; a fiu örökölt s most jól megy dolguk és nagyon boldogok.

Marie boldog!

Ha eddig sem volt nyugodt Roquesargue, most nyomorultul érezte magát. Az ő felesége férjhez ment . . . Hogy? . . . Hát senki sem vágja arcába szégyenét? Hát egy asszony minden válás nélkül, egyik napról a másikra, új ember ágyába ugorhat? Az egész világ beleegyezésével?

Szép dolog, valóban!

És Isten és ember előtt el lehet neki ezt tőrníe? Nem. Rögtön utra kelt. Összes podgyásza egy éles kés volt a zsebében s egy súlyos fűtykös a markában.

. . . Egy nagy kert, fehér kis ház.

Megerkezett. Megtaszította a rácsos kaput,

de azután visszafordult. Gondolkodni akart, mit mondjon. Jól akarta fölhasználni idejét.

Es ime, Jean Estivel áll előtte pár lépésnyire. Rémulten bámul reá, Roquesargue hozzálépett.

— Jónapot, Jean, — szólította meg fojtott hangon.

— Jó napot, Roquesargue — felelt a másik.

— Gondolod, ugy-e, — morgott Roquesargue, leszoritva dühét — hogy hozzátok megyek . . . Allj meg egy percre . . . no.

— Jó . . . Hát máskülönbén hogy vagy, pajtás?

— Jól. Ahogy látod.

Ingerült volt ugyan, de nem akart rögtön szerencsés vetélytársa torkának ugrani.

Hirtelen, a fasor végéről kedves, üde hang kiáltott:

— Hahó! vacsorázn! Hahó, Jean!

Fejtől bokáig összerázkódott Roquesargue. Visszaemlékezett házasságának első napjaira, mikor még nála kacérozott, dalolászott Marie.

Csak két szót szó! neki és kell, hogy kövesse, önként, vagy erőszakkal.

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményül márvány-, gránit, syenit, labrador stb. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi síremlékekben. sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellet.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

sírkőgyár.

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Flók telepek: 179

Déva. Nagyszoban, Bánpaták.

női figyelmeztetéseket, visszaélnék a házbély adta szabadsággal (Ugy van! a baloldalon) ennél fogva megvonom Maucsevics képviselőtől a szót. (Eljenzés és taps a baloldalon, zaj a horvátok között.)

Zogorác: Horvátul beszél.

Novosel Mátyás: Horvát pap szól ezután a vámtarifa ellen.

Elnök: Mivel harmadszori figyelmeztetése után is eltért a tárgytól, szónoktól megvonom a szót.

(Nagy zaj. A horvátok a padokat verik. A magyar rész éljenzi az elnököt.)

Lorkovic Iván horvátul beszél a vámtarifa ellen.

Pribicsevics Szvetozár (horvát) beszél ezután a javaslat ellen.

Szterényi államtitkár: Surmin György tegnapi beszédére azt mondja, hogy ami közjogilag helyes, Horvátországra is helyesnek kell lenni. Így az amit Surmin kifogásolt tegnap, hogy egy horvát vármegye magyar vármegyének van feltüntetve, a javaslat téves. Ebből azonban újabb közjogi grávmeneket hiába akarnak csinálni.

Rámutat azonban arra az akcióra, melyet Horvátországban 10 év óta még hivatalos helyekről is a magyar állam közjogi egysége ellen folytatnak. Így pl. a magyar statisztikai évkönyvet, melyet Horvátországban hivatalos fordításban adnak ki, mint ezt a vizsgálat bebizonyította, tendenciózusan meghamisították, mindenütt elhomályosítván azt a viszonyt, mely Magyar- és Horvátország között van és úgy tüntették fel Horvátországot, mint külön horvát királyságot. (Disznóság! Közbekiáltások.) A magyar-horvát tengerpart helyett csak horvát tengerpartot irtak. (Zaj a horvátok közt. Nagy mozgás a magyarok között.) S általában ebbe az évkönyvbe olyan kifejezéseket csempészték be, amelyek Horvátországot mint külön harmadik államot tüntették fel a monarchiában. (Felkiáltások: Hamisítók, csalók!)

A ház felé indult a sűrű lombu gyertyánok közt. Jean hozzá lépett s zavartan sugta:
— Várj, hagyj legalább, éa megyek be előbb . . .

De véletlenül egy nyiláshoz értek a lombfüggöny mögött s Roquesargue benézett. Az udvaron, a fehér ház előtt voltak. Marie egy kőpadon ült, kis gyermek volt a karjában. Azt nézegette gyönyörűséggel. Odébb, az ajtóban, egy öregasszony állott, mosolygott és karját nyújtotta a baba felé.

— Az anyám, — sugta Jean.

A nyugvó nap rózsásra festette a csoportot és boldogság, jószág sugárzott róluk.

A Roquesargue dühe elpárolgott; szégyelte gondolatait, szándékát. Amultan nézte a szőke fejet, a napfényen csillogó arany haját . . . Micsoda állat is volt ő! . . . Es hirtelen Jeanhoz fordulva, aki ifjan, reményteljesen állott oldalánál, gyorsan, míg könny nem futotta el szemét, így szólt:

— Pajtás, úgy éljek, hogy rossz szándékkal jöttem ide. De most, légy nyugodt; csak eredj Mariehoz; a te helyed az, nem az enyém.

— Ne mondd neki, hogy láttál, fölösleges... Isten áldjon, Jean.

Es elfutott. Még éjszakára a szomszád kis városba akart érní. Ugyanazt a botot, melylyel agyon akarta még az imént verni őket, könnyen huzta maga után, pásztorok szokása szerint. És dudolni kezdte a melankólikus pásztor-dalt, mely örökké egy refrain ismételt;

»Szállj le este, szállj le szálj»
Nagy léptekkel haladt, minthó utól akarta volna érní a napot s megelőzi a holdat.

Charles Derennes.

Surmin György horvátul beszél.

Nagy láрма támad. A magyar képviselők izgatottan kiáltják:

— Üljön le, hallgasson.

Surmin György valamit mond horvátul, ámi éktelen kavarodást okoz, a képviselők a közepre tódulnak és indulatosan kiáltoznak a szónok felé.

Elnök folyton csöngtet és csak nagy nehezen tudja lecsillapítani a zajt.

Tuskán Gergely horvátul beszél a javaslat ellen.

Elnök kijelenti, hogy Hoitsy Pál indítványt terjesztett be a Ház üléseinek egy órával való meghosszabbítása tárgyában. (Eljenzés.)

Az indítvány felől a Ház holnap vita nélkül egyszerű szavazással dönt.

Következtek az

interpellációk.

Novosel Mátyás az andrejesocsi vasuti pénztáros ellen panaszkodik és elhelyezését kéri.

Nagy György kifogást tesz a két nyelven előterjesztett interpelláció elfogadása miatt, mivel a Ház ügykezelési nyelve a magyar.

Elnök kijelenti, hogy a nyáron már döntött e kérdésben a Ház

Matler Gusztáv az Elek községben terbe vett népgyűlés betiltása tárgyában interpellált.

Kiadták az illetékes minisztereknek és az ülés 2 órákor véget ért.

A folyosóról.

Budapest, nov. 13.

A Ház folyosóján ma is nagyon élénk volt az élet. Polónyi Géza vitte ma is a szót és vitatta, hogy őt senki sem léptette ki a pártból. Lassankint mind többen gyülekeztek Polónyi köré és hallgatták szavait, aki áttért a beszélgetés során a horvát kérdésre is.

— En nem igazoltam volna a horvát képviselőket, mivel nem tudnak magyarul. Tudok is egy megoldást, de nem akarom magam vele feltolni, ha megkérdeznék felőle, akkor majd elmondom.

A beszélgetés révén elterjedt a hír, hogy Polónyi a horvátokat védi. Szterényi rögtön bement az ülésterembe és szólt valamit Wekerlének, aki nyomban kijött a folyosóra és magához kérte Polónyit, néhány percig csendesen beszélgetett vele és aztán nevetve mondta Szterényinek:

— Szó sincs róla, egészen másról beszélgettünk.

Maga Polónyi is tiltakozott az ellen, mintha eszeágában is volna védeni a horvátokat.

A folyosón a főbeszélgetés tárgyát mégis a kilépések képezték. 16-ra rug eddig a kilépettek száma. Minden gyanus embert megkérdeznék.

— Kilépsz-e, maradsz-e?

Olaynak sehogyan sem tetszik Polónyi kilépése és elhatározta, hogy ő meg visszalép a függetlenségi pártba, mert Polónyival nem társul.

Marjay Péter a bárándi követ megcáfolta a kilépéséről közölt híreket, ugy szintén Hermann Ferenc is.

Farkasházi Zsigmond pedig az alábbi levelet tette közzé a sajtóban:

— Több lap azt írta rólam, hogy kerületembe utaztam, választóimtól megkérdezendő, benn maradjak-e a pártban, vagy kilépjek?

Ez nem áll. Kerületembe utaznom felesleges, mert választóim, kik már régebben is kifejezést adtak a helyzettel való elégedetlenségüknek, már állást foglaltak a quóta és párt kérdésben, midőn ez évi október 14-ikén megtartott beszámoló alkalmával egyértelműen helyeselték azt a kijelentésemet, hogy a quóta emelésbe bele ne menjek s ebből a konsekvenciákat is kész vagyok levonni. A pártkörben tett kijelentésem mellett minden körülmények között kitartok s boldog vagyok abban a tudatban, hogy állásfoglalásommal választóim érzelmeit és óhaját kifejezem.

UJDONSÁGOK.

Szent Erzsébet triduum.

Közeledik Arpádháza dicsőült tagjának hétszázados jubileuma. Dr. Szmracsányi Pál, megyés püspök által elrendelt három napi ajtosságra egyházmegye szerte készülnek.

Nagyváradon szent Erzsébet triduum a püspöki székesegyházban fog lefolyni. Az ünnepély e hó 16-án, szombaton délután 5 órákor kezdődik Veni Sancte-val s utána az Oltáriszezségnek imidásra kitétele mellett lytániával e napon, valamint 17 én vasárnap, 18-án hétfőn és 19-én kedden. A kezdő ajtosságon hirdeti ki Fetser Antal segédpüspök X. Pius pápa bucsuengedélyét. A triduum délelőttjein, vasárnap, hétfőn és kedden 9 órákor ünnepélyes szentmise lesz.

A vasárnap délutáni lytánián dr. Bundala Mihály, a hétfői délutáni ajtosságon Grócz Béla, prépost-kanonokok s kedden délelőtt az ünnepi szentmisén Fetser Antal, segédpüspök fog ünnepi szónoklatot tartani. Kedden délután végződik szent Erzsébet hétszázados jubileumának traduum a Te Deummal.

A magyar nemzet e dicső ünnepén a hatóságok s a katolikus intézetek testületileg jelennek meg.

* **A város részvényei.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy a Nagyvárad Takarékpénztár újabb kibocsátott részvényeiből a törzsvagyon alap részére 6 darabot, a gyermekkorház részére 5 darabot vásárol. A belügyminiszter a közgyűlés ezen határozatát jóváhagyta. Jobb helyre ugy sem tehetné a város a pénzt.

* **A kisebb városi tisztviselők fizetése.** A városi kisebb tisztviselők azért folyamodtak Nagyvárad városához, hogy vagy kapják meg a jövő évben a mostani 65 százalék helyett teljes felemelt fizetésüket, vagy adjon a város 15 százalék drágasági pótlékot. A főszámvéző jelentést tett a városi tanácshoz, hogy a kérelem már meghaladott, mert az 1908. évi költségvetésbe a 2000 koronán aluli fizetéssel bíró tisztviselők és alkalmazottak egész felemelt fizetését beállította.

* **Szerencsétlenségek a vasutnál.** A tegnapi nap folyamán két szerencsétlenség is történt a vasutnál. A két esetről tudósításunk a következő: Tegnap reggel a 40-ik számú őrháznál elvezető országuton akart keresztül hajtani Szabó István a csanálói Vikol-major egyik kocsisa. Egy szekérbe fogott három igás lovat. A lovak épen a sinen haladtak, mikor a debreceni személyvonat odaérkezett és a kocsit teljes erővel elütötte. A szekér felborult, minek következtében a kocsis messze kiesett a szekérből. A lovak közül kettőt a mozdony szétvagdalt. A szekér összetört. A megsebesült embert beszállították a megyei kórházba,

hol ápolás alá vették. Sérülése nem életveszélyes, habár elég súlyos. *Osszeveta a kocsis mindkét kezét.* — Tegnap este 7 órakor a pályaudvaron tolattak egy vonatot, melyhez még több kocsi kellett volna felkapcsolni. A kocsi kapcsolását Tarosi András végezte. Egy kocsi összekapcsolásánál hamarabb nyult a kocsi közé mint kellett volna s a két kocsi összekötője, nagy erővel szoritotta oda a szerencsétlen embernek mindkét kezét. Tarosi fájdalomában felkiáltott, aztán elveszítette eszméletét. A szerencsétlenséget azonnal észrevették és a tolatást megszakították. A szerencsétlen embert beszállították a biharmegyei közpórházba, hol azonnal gyógykezelés alá vették. Tarosinak mind a két keze annyira össze volt zúzva, hogy azokat amputálni kellett még a tegnapi nap folyamán.

* **Athelyezés.** A nagyvárad kir. itélőtábla elnöke Kortsáros Sándor belényesi kir. járásbírói díjas joggyakornokot a nagyvárad kir. törvényszékhez helyezte át.

* **Pártolja a feliratokat.** A lóverseny fogadások eltöltése, az osztálysorsjáték eltörlése, a tőzsdejáték korlátozása tárgyában Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága feliratott intézett az országgyűléshez s feliratát pártolás végett megküldötte a törvényhatóságoknak. Trencsén vármegye törvényhatósági bizottsága értesítette Nagyvárad városát, hogy a fentebb említett feliratot teljes egészében magáévá tette s hasonló felirattal támogatta.

* **Ujváros fejlesztése.** A Nagyvárad-Ujváros fejlődése érdekében megindított akció mind nagyobb méreteket vesz. A mozgalom vezetői 60 városlátogatást november 17-ére értekezletre hívtak egybe. Az értekezletre a főispánt, polgármestert és a város főmérnökét is meghívják.

* **Ujabb teher a polgárokra.** A városi mérnöki hivatalnál kevés a műszaki személyzet s ezen akként akar segíteni a város főmérnöke, hogy egy második városi építész alkalmazzon a város. Ennek a költségét pedig abból véli fedezhetőnek, ha a magán építkezések hatósági engedélyezése alkalmából a hatósági közegek eljárásáért díjakat szedjen a város. A díjgyezéket is elkészítette a főmérnök. A tanács a főmérnök javaslatát véleményezés céljából kiadta a főszámvevőnek, aki már megtette jelentését. A magán építkezéseket a város fejlesztése szempontjából fontos érdekek tartja s ezért sem méltányosnak sem összeegyeztethetőnek nem véli, hogy a hatóság közegei eljárásukért bármily csekély díjat is szedjen a város, ezért a főmérnök javaslatához nem járul hozzá. Teljes mértékben helyeseljék a főszámvevő álláspontját, mert végre is nem lehet célja a városnak, hogy folytonosan újabb és újabb terhekkel sújtsák a polgárságot.

* **Vetítő estély.** A Műkedvelő Fényképezők Köre e hó 17-én vasárnap délután fél 6 órakor tartja meg III-ik vetítő estélyét a Tüzoltó-úrtanya nagytermében, melyen a Budapesti Photo. Club tagjainak diapositivjait mutatja be. December hó 1-én a jelenkor feltűnést keltő találmányát a Luneére-téle Autochrom (természetes színben készült) diapositivjeiből lesz néhány felvételt bemutató. Az egyesület felkéri az amatőröket, hogy minél számosabban lépjenek be: Alapító tagdíj 50 korona, működő tagdíj 6 korona évenként. Allandó oktatást nyerne a tagok az egyleti titkár által a legkészségesebben meghatározott napokon és órában. Belépések írásban is bejelenthetők. A közel jövőben országos kiállítás rendeztetik a Budapesti Photo. Club és többi hazai egyesületek támogatása mellett. Belépési lapok az egy-

leti elnöknel, valamint a titkárnál és Weinstock Fülöp fő-utcai üzletében rendelkezésre állanak.

* **A katasztrófa hiónója.** A tegnap előtt történt katasztrófát sokan fogják becstelennül saját érdekükben kihasználni. Erre nézve már tegnap meg is jelent az első hióna, egy exszakácsnő személyében, akit azonban mielőtt tovább garázdálkodhatott volna, a rendőrség elfogott és példásan meg is büntetett. Ez a szakácsnő Kiss Rozália, aki tegnap reggel Olasziban házról-házra járt és mindenütt azt adta elő, hogy az ő férje ott veszett a szerencsétlenség-nél és most ő teljesen kenyérkereső nélkül maradt hat árva gyermekével a tél előtt. Miközben ezeket mondta, hatalmas krokodilus könnyeket hullatott, amelyeknek természetesen megtette a hatást és sokan adakoztak neki. A szakácsnő a feletti örömeiben, hogy ilyen jó üzletet talált fel, első kötelességének ismerte alaposan leinni magát. Ez volt aztán a veszte. A rendőrség ilyen illuminált állapotban fogta el az árva szakácsnőt, kit mindjárt el is ítél 8 napra. A szakácsnő mikor elítélték azt mondta, hogy inkább így keres kenyeret, mintsem lopni menjen.

* **Elitelt jegyző.** Kijárik György nagyúrödi jegyző ellen a főszolgabíró ítéletet hozott, mert Krajnik az adókiivetés alkalmával nem járt el kellőleg. Az ítélet ellen formai okok miatt a pénzügyigazgató felebbezést adott be, melyben kifejti, hogy Krajnik György, aki az összeírásokat teljesítette az adózók közé nem vette fel a községi bérlők földet, amivel a kincstárt megkárosította. A kár 726 korona 24 fillér. A pénzügyigazgató kéri ez összegnek a megállapítását is.

* **Halálozás.** Kovács Pál, Tenke község nyugalmazott főjegyzője vasárnap este elhalt. Az elhunyt öreg ur 91 évig élt s egy hosszú életlen keresztül sokat fáradt Tenke község fejlődése érdekében. Elhunytát Ötvös Béla unokaöccsén kívül kiterjedt család gyászolja. Temetése tegnap nagy részvét mellett ment végbe Tenkén.

* **Kiss Elek ügyvéd balesete.** Mély részvéttel emlékezünk meg arról a súlyos balesetről, amely Kiss Elek nagyváradai ügyvédet érte. Kiss Elek tegnapelőtt valami ügyes-bajos dologban Debrecenben időzött s délután a főtéri Bika-szálloda kávéházába tért be. Pár percnyi időzés után hirtelen rosszul lett s lefordult a székről. Az előhívott orvosok konstataáltak, hogy szélhűdés érte. A mentők azonnal ápolás alá vették, de mivel baja súlyos természetű, mentő kocsira helyezték s azon szállították haza Nagyváradra. A hosszú ut kocsin még jobban megviselte a beteget, aki most súlyos betegen fekszik Sal Ferenc-utcai lakásán. A köztisztviselőben álló férfit súlyos betegsége városszerte mély részvétet keltett.

* **Hangverseny az áldozatok osz-ládjai javára.** Szives tudomására hozzuk a nagyérdemű közönségnek, hogy f. hó 16-án a kereskedelmi Csarnokban rendezendő hangverseny tiszta jövedelme nem a tüdővészesek szanatóriuma javára, hanem f. hó 12-én a Breider-háznál szerencsétlenül járt munkások családjaik fölsegélyezésére fog fordítottatni. Ezen hangversenyt nem a biharmegyei és nagyváradai négyzet rendezzi, mint ez a tegnapi lapokban tévesen volt közölve, hanem Nagyvárad város közönsége. A hangversenyre szóló jegyek előre válthatók Kiss Károly fűszerüzletében, Molnár Henrik cukrászdájában, ifj. Jelinek Ferenc virágcsarnokában, Huzella M. kereskedésében, Erdődi H. cukrászdájában, Sebő Imre könyvkereskedésében és este fél 8-tól a kasszánál.

Tisztelettel Des Echerolles Kruspér Sándorné, Szentlélek Kálmánné.

* **Vizhiány Magyaroskón.** Halász Endre magyarorsékei főszolgabíró tegnap jelentést tett az alispáni hivatalnak, hogy a község területén nincs egyetlen egy kut sem, amely megfelelő ivóvizet szolgáltatna. A talaj ugyanis igen bő vadvizet tartalmaz, ami ihatatlan és a legkisebb eső alkalmával annyira felzavarodik, hogy sűrű péppé lesz szinte. A főszolgabíró egy ártézi kutnak létesítését föltétlen szükségesnek tartja, miért is kéri az alispánt, hogy intézkedjék, miszerint a geológiai szakértő vizsgálja meg a talajt és rövid időn belül felállíttassék a kut.

* **Finom gyümölcsök!** Csemegeszálló és fajalmákból óriási raktár; Legolcsóbb árak! Mért csemegeüzletében Körözs-utca; ugyanott kitűnő hegyiborok!

IRODALOM.

Szülők könyve.

Aki testben-lélekben örös ifjuság nevelését szíven hordja, ajándékozza meg ismerőseit s tanítványait e könyvekkel: Szülők könyve (Nevelés három ismeretlennel.) Rozs Lajos kegyesrendi tanár így ír e könyvről: »E könyv oly örömmel és lelkesedéssel töltött el, hogy szeretnék kiállni a legnagyobb sokaságba és hirdetni: szülők! ha gyermekeitek boldogságát akarjátok látni, vegyétek, olvassátok e könyvet és tartsátok meg annak tanácsait! Mészöly József dr főorvos ezt írja: Nagy szüksége volna erre minden szülőnek kivétel nélkül, hogy felbredjen a mai kor lethargiájából és az igaz és helyes utra térjen. Atolvasva e munkát, szemünk kinyílik, elménk felvilágosodik, szívünk megdobbán és az igaz szülői szeretet sugja, hogy az abban elmondottak szerint kell élnünk ugy a magunk, — de főleg gyermekeink jövőjeért, boldogságáért. A Szülők könyve bolti ára füzve 1 korona, diszvásonban 1.50 korona. Kapható a Szent István-Társulat könyvkereskedésében. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. szám.

EGYESÜLETEK.

A Népnevelési egyesület gyűlése.

A Biharmegyei Népnevelési egyesület választmánya tegnap d. u. 5 órakor az egyesület helyiségében ülést tartott, amelyen előkészítette a mai közgyűlés tárgyait. Az ülésen Vasady Lajos elnökölt. Főtárgya Kovács J. János lapunkban ismertett indítványa volt, melyben a szabad tanítás intézményének létesítését ajánlotta. Az indítványához többen szólottak, Sipos Orbán, dr Vucskics Gyula, dr Döry Ferenc, Szűts Izsó és mások, kiknek hozzászólása után csekély módosítással egyhangulag elhatározták, hogy az érdekes és fontos indítványt a közgyűlés elé terjesztik. A folyó ügyek kapcsán határoztak az Erzsébet jutalomdíj kiosztásáról, 50—50 koronát kap az esküllői és a marciházi iskola egy-egy növendéke és Sipos Orbán 40 koronás adományából, melyet Döry kiegészített szintén 50-re, részeseül a feketeerdői iskolának egy növendéke, kik a magyar nyelvet legjobban sajátították el. Végül a Népnevelési Közlöny ügyében azt határozta a választmány, hogy a lapot tovább is fenntartja, a tanító egyesület ajánla át tudomásul veszi s bizottságot küldött ki annak tárgyalására.

TÁVIRATOK.

Minisztertanács.

Budapest, nov. 13. A képviselőház miniszterelnöki szobájában ma délután 1 órakor minisztertanács volt, melyen a kabinet a folyó ügyeken kívül a horvát válság kérdésével is foglalkozott.

Ujabb kilépések.

Budapest, nov. 13. A mai nap folyamán újabb kilépések történtek a függetlenségi pártból. Kiléptek újabban Szapannos István, Molnár Jenő és Polónyi Géza. Polónyi a következő levélben indokolta meg a kilépését:

„Nagyméltóságu Kossuth Ferenc pártelnök urnak, Budapesten. Légy kegyes a függetlenségi- és 48-as pártnak bejelenteni, hogy 48-as elvekhez való tántoríthatlan ragaszkodásom mellett, sőt ezeknek okából a pártkör kötelekéből kilépek, alelnöki állásomról, az intéző bizottsági, pénzügyi és igazságügyi bizottsági tagságokról lemondok és amennyiben ez a képviselőházi bizottsági tagságomra vonatkozik, lemondásomat egyidejűleg a képviselőháznak is tisztelettel bejelentem. Elhatározásomnak részletes okait a képviselőház előtt fejtem ki. Döntő befolyással nehezedik rám az a meggyőződés, hogy a függetlenségi- és 48-as pártkör a kiegyezési javaslatokkal kapcsolatosan az 1867-ik évi XII-ik törvénycikkbe is ütköző módon felemelt kvótához való hozzájárulásával, nemkülönben az önálló jegybank kérdésében tanúsított eljárásával a 48-as elveket és a párt hagyományait elhagyta és ezzel saját sorsát és jövőjét is aláasta. Budapest, 1907. november 12. Teljes tisztelettel

Polónyi Géza.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Írta: **Daniel András.**

(Franciából.)

61

Ez a szó megfagyasztani látszott Varouzet. Kissé felhuzta a szemöldéit, hátradőlt a székében, keresztbefonta az ujjait és szólanul nézett az asszonyra.

— Ön megtagadja tőlem pártfogását? — kérdezte Régine.

A hangja most már reszketett kissé.

— Nem, asszonyom. De mit ért ön az én pártfogásom alatt? . . . És ki ellen pártfogoljam? . . . A bírák ellen, akik lelkismeretük szerint járnak el? . . .

Régine egészen meghökken; kék szemei édes ijedtséggel néztek.

— Ön bájos egy asszony — folytató Varouze, hirtelen bizalmassággal, felső testével előre hajolva, ami fellázította Réginet — de ez nem elegendő, hogy ön törvényen kívül helyezze magát. Artatlanságát, melyet különben nem vonok kétségbe, törvény által megengedett uion kell bebizonyítani. Ha ön kedvezményekhez folyamodna, legjobb érveitől fosztaná meg magát.

— De uram, én nem mint asszony fordultam önhöz. En nem kedvezményt kérek.

Varouze olyan mozdulatot tett, mintha mondaná:

— Mit egyebet?

— En önhöz, mint az igazságügyminiszter képviselőjéhez jöttem és azt kérdezem a minisztertől, lehetséges-e, hogy velem, d'Ambarés Réginnel, Malboise márkinével, egy okirat nyo-

mán, amely nem is hiteles, úgy bánjanak el, mint a bűnösök legutolsójával?

— Mit ért ön kedves asszonyom, az alatt, hogy úgy bánnak önnel, mint a legutolsó bűnösökkel? Megindították ön ellen a vádat? Elfogták? Ugy látom, ön ellenkezőleg teljesen szabadon jár-kél, tetszése szerint — jegyezte meg a politikus, égve a vágytól megtudni, mire határozta magát a főügyész.

Régine-t megszurta a »kedves asszonyom« megszólítás. Kezdte bánni, hogy idejött. Varouze nagyvilági, korrekt modorán, átcsilámlott valami kétes, merész hang. Valami felesleges megaláztatásban lenne része itt? Aminő nyugodt felsőbbbségre csak képes volt, olyan hangon tette meg Régine a következő kijelentést:

— Ha negyvennyolc óra alatt nem hagyom el Franciaországot, gyilkosság vádjá alatt eltoznak és bebörtünöznek.

Varouze felpattant.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

A Biharmegyei Takarékpénztár

— zálogháza —

e hó 27-én

árverést tart.

Kéretnek a felek a zálogjegyek rendezésére.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöztetnek.

Levélfek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

M. kir. államvasutak Igazgatóság.

285685 sz. C-I

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak vonalain érvényes helyi árudijszabás, valamint a kilométermutató, továbbá a helyi árudijszabáshoz tartozó függelék hatályon kívül helyezésének, s az új dijszabás, kilométermutató és függelék életbeléptetésének elhalasztása.

A magyar királyi államvasutak vonalain gyors és teherárak szállítására 1900 évi szeptember hó 1-től érvényes helyi dijszabásnak (II. rész) I—VII. példékával együtt, továbbá a személyek és podgyász, valamint gyors és teherárak szállítására érvényes helyi dijszabásokhoz 1900 évi szeptember hó 1-én életbeléptetett kilométermutatónak I—VI. példékával együtt, végül a helyi árudijszabáshoz 1907 évi január hó 1-én kiadott függelék 1907 évi november hó 30-ával hirdetett hatályon kívül helyezése 1907 évi december hó 31-ére, s a helyükbe kiadandó új helyi árudijszabásnak, kilométermutatónak és függeléknek 1907 évi december 1-re hirdetett életbeléptetése 1908 évi január hó 1-re halasztatik el.

Ehhez képest az új dijszabásban foglalt változtatások s így a marosvásárhely-szászrégeni h. é. v. valamint a szászrégen dédai (székely vasuti) vonal állomásainak forgalmában a magyar királyi államvasutak keresztülszámitott díjtételei is csak 1908. évi január 1-én lépnek érvénybe.

Egyébként az új dijszabásban a már kihirdetett változtatásokon kívül még a következő jelentősebb módosítások történnek:

1.) Az ásványvizre, papírra, agyakárokra illetve öblös üvegárukra vonatkozó új XVI. XIX. XX illetve XXI. kivételes dijszabásokba az önnálló üzemű idegen vasutak állomásai nem vétettek fel. Azonkívül az ásványvizre vonatkozó új XVI. kivételes dijszabásból kihagyott a keserűviz és a kristályviz s ezzel kap-

csolatosan kihagyttak Budafok, Budapest-Kelenföld, Komárom, és Buda-Császárfürdő, feladási állomások.

2.) Az öblös üvegárukra vonatkozó új XXI. kivételes dijszabásból töröltetett a kivételi forgalomra engedélyezett, az I. kivételes dijszabás díjtételeinek alkalmazásában álló kedvezmény.

3.) Az új dijszabásba nem vétettek fel a jelenlegi dijszabás VII. példékában foglalt, vas és acél, vas-és acélárúkra vonatkozó XXI. kivételes dijszabás.

Budapest, 1907 évi november hó 10-én.

Az Igazgatóság.

Iroda áthelyezés.

Goldberger A. V.

cég tisztelettel értesíti m. t. ügyfeleit, hogy 35 év óta önnálló

Hirdetési irodáját

(jelenleg Budapest, IV. Váci-utca 20 sz.)

1907. november hó 10-ikén

(saját házába)

Budapest, IV., Molnár-u. 38. sz.

helyezi át.

Hirdetések felvétele a világ összes lapjával és naptárai részére. 305 1—0

Házvezetőnőnek

ajánkozik papi házhoz, vagy idősebb úrhoz róm. kath. vallásu, 45 éves intelligens nő, ki a házvezetés minden ágában jártas és kitűnően főz. — Cim: a kiadó hivatalban.

Tátray Sándor

vasöntő, épület és műlakatos műhelye

Elvállal épületvasalást, vízvezeték berendezést villanyvilágítási, closett- és fürdőszoba-főlszerelést, épület és sűrűcs készítést

valamint vasöntést, eszterga munkát, gyalulást, gőzkazán és mindennemű gépek javítását, gépalkatrészek, fémperselyek, csapágyak, transzmissiók öntését és megmunkálását gyorsan és jutányos áron.

Nagyváradon.

Teleky-utca 35. sz. a.

Játszék ott, ahol a szerencse a legnagyobb

GAEDICKE bankházában

mert ott nyerték eddig tényleg a legtöbb főnyereményt és pedig:

a nagy jutalmat 600,000 kor. 62551 számra

a legnagyobb főnyereményt 400,000 K a 11119 számra a legnagyobb főnyereményt 400,000 K a 28916 számra

a legnagyobb főnyereményt 400,000 K a 19406 számra a legnagyobb főnyereményt 400,000 K a 33465 számra

továbbá 3 szor á 100,000, 90,000, 80,000, 70,000 korona, 5-ször 60,000, 50,000, 40,000, 30,000, 25,000 korona és 10 szor 20,000 koronát.

A XXI-ik magyar kir. szabadalmazott osztálysorsjáték 1. osztályának huzása

november hó 21. és 23-án lesz.

A következő főnyeremények sorsoltatnak ki: esetleg 1 millió korona, továbbá 600,000, 400,000, 200,000 2-szer á 100,000, 2-szer á 90,000, 2-szer á 80,000, 2-szer á 70,000, 2-szer á 60,000 stb. stb. kor.

A sorsjegyek ára

Egész	Fél	Negyed	Nyolcad sorsjegy
12.—	6.—	3.—	1.50 korona.

Megrendelések lehetőleg postafordultával kéretnek

GAEDICKE bankház, BUDAPEST, Kossuth Lajos-u. 11. sz.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodá-
val szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudki-
vül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.

Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Belépési felhívás a Nagyvárad Hítelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 6-ik évtársulatába.

A Nagyvárad Hítelbank Takaré- és
Segélyszövetkezet 1908. január 1-én új,
6-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait
apróbb betétek által a tőketakarításra buz-
dítsa, amennyiben minden tag heti befize-
tései által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki,
ki magát három éven keresztül hetenkint
legalább 20 fillér befizetésére kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésé-
nek 4/5-öd részét minden kezes nélkül
kölcsonképen felvenni, mely kölcsönnél a
a legmértányosabb kamat lesz felszámítva.
Beiratási díj címén minden üzletrész után
10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az
első heti betét és beiratási díj lefizetése
után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befize-
tések postán, befizetési (cheque) lapok
utján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e.
9-12-ig, d. u. 3-5-ig teljesíthetők.

**A Nagyvárad Hítelbank Takaré-
és Segélyszövetkezet Igazgatósága.**
KOSSUTH-UTCA 10. SZ.

Magyar királyi államvasutak.

243576-1907.

Pályázati hirdetés

(a szénpálcák szállítására.)

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az
1908., esetleg 1909. és 1910. év végéig szükséges
szénpálcák szállítására ezennel nyilvános pályázatot
hirdet.

Az ivenként egykoronás okmánybéllyel ellá-
tott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1907. évi
december hó 10-én déli 12 óráig a magyar királyi
államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályá-
nál nyújtandók, vagy postán beküldendők. Ugyan-
ezen időpontig átadandók ugyanott a kötetező mi-
nőségi minták is.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag évi érté-
kének 5 százaléka legkésőbb 1907. évi december
9-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak
budapesti főpénztárnál teendő le.

A szállításra vonatkozó egyéb részletes mó-
dozatok az ajánlati felhívásban foglaltak, mely
az igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési szakos-
tályánál, valamint az üzletvezetőségeknél betekinthe-
tők.

Ezen ajánlati felhívás, az ajánlatot tenni szán-
dezőknek, a fent nevezett anyag- és leltárbeszer-
zési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kíván-
ságra postán küldetik meg.

Budapest, 1907. november havában.

Az igazgatóság.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI, IPAR- ÉS TERMÉNY-
HITELBANK.

Részvénykicserélési felhívás.

A f. é. május hó 16-ik napján tartott köz-
gyűlésünkön elfogadott és a nagyvárad kir.
törvényszéknél bejegyzett alapszabályváltoztatás-
nak megfelelően, intézetünknek minden 140
frttól szóló részvénye, a tartaléktőkéből vett rá-
fizetéssel 300 koronára teleuelt új részvényre
lesz kicserélendő. Ennélfogva kérjük a t. részvé-
nyeseket, hogy a birtokukban levő részvényeket,
az összes meg le nem járt részvényekkel együtt
f. évi október 15-ik napjáig hozzánk postán
bérmentve beküldeni, vagy intézetünk pénztárá-
nál rövid uton beadni sziveskedjenek. A bekül-
dött vagy beérkezett részvényekről elismervényt
adunk vagy küldünk, melynek visszaadása elle-
nében a megtelemelt új és a kellő részvényekkel
ellátott részvényeket f. évi december 15-ét köve-
tőleg ki fogjuk szolgáltatni. Ha a részvényes az
új részvényeket más névre óhajtja kiállíttatni,

mint amelyre régi részvénye szólott, akkor kér-
jük e kívánságát velünk a részvények beküldé-
sénél darabonként 3 korona 88 fillér átírási
költség beszolgáltatása mellett tudatni, mert
különben az új részvényt ugyanarra a névre
fogjuk kiállítani, mint amely a régi részvényen
volt látható.*

Azon részvényeseket, kik a fent hivatott
közgyűlésen részvénytőlünk teleueltése céljából
kibocsátani rendelt új részvényekből jegyeztek,
tisztelttel kérjük, hogy szintén f. évi október
15-éig méltóztassanak minket értesíteni, hogy e
részvényeket egyenkint mely névre kívánják
kiállíttatni. Ha e határidőig ily értesítést nem
kapunk, e részvények a kellő befizetéseket tel-
esített részvényjegyzők nevére fognak szólni.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI, IPAR-
ÉS TERMÉNY-HITELBANK.

* Alapszabály 6. §. A részvények osztatlanok
s így a részvény csak egyének, bejegyzett cégeknek,
részvénytársaságoknak, egyesületnek, vagy más jogi
személynek, esetleg erkölcsi testületnek nevére
szólhat.

268

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vártér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás Wolfram lámpa darabja 5 kor.
60 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
tehát 5 százalék kártell áron alul.

Mindennemű izzólámpa különlegességek, fény-
képés lámpák, ugyancsak 5 százalékkal
kártell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** ←
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó muakalatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujonnan berendezve

kartelen kívül szállítanak azonnal bármily meny-
nyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból szik-
vizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb iparicélokra

Legkiadósabb természetes szénsav!

Abud. székesfevárosi vegyészeti s élelmiszer
vizsgáló intézet 1907. évi 4615. sz. vegyelmzési bizonyítványának
kivonata: Szaga és íze: rendes. Szénsavtartalma: 99.57 százalék.
A vizsgált foly. szénsav ezek után a közegészségügyi követelmé-
nyeknek teljesen megfelel és magas szénsavtartalma alapján igen
jónak minősíthető.

Felvilágosítással készségesen szolgál.

248 1-200

**Muschong-buziásfürdői szénsavművek és ásvány-
vizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.**

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

